26 (2017) Nr. 3

# TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

**JAARGANG 2026 Nr. 127**

A. TITEL

*Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana;*
*Parijs, 4 december 2017*

**Voor een overzicht van de verdragsgegevens, zie verdragsnummers 013749, 014087en 011600 en in de Verdragenbank.**

B. TEKST

Op 10 juli 2025 is te Parijs een wijziging tot stand gekomen van de Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtecentrum in Guyana. De Engelse tekst[1)] luidt als volgt:

**Amendment to the declaration by certain European governments on the launchers exploitation phase of Ariane, Vega, and Soyuz from the Guiana Space Centre**

The Republic of Austria,

the Kingdom of Belgium,

the Czech Republic,

the Kingdom of Denmark,

the Republic of Estonia,

the Republic of Finland,

the French Republic,

the Federal Republic of Germany,

Hungary,

Ireland,

the Italian Republic,

the Grand Duchy of Luxembourg,

the Kingdom of the Netherlands,

the Kingdom of Norway,

the Kingdom of Spain,

the Kingdom of Sweden,

the Swiss Confederation,

the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland,

---

1) De Franse en de Duitse tekst zijn niet opgenomen.
De Engelse tekst van Bijlage 1 en Bijlage 2 is beschikbaar via https:///www.officielebekendmakingen.nl/dc-2026/dc-2026-30510.

hereinafter referred to as "the Parties",

Being the Governments of the States parties to the Declaration on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega and Soyuz from the Guiana Space Centre which was finalised on 30 March 2007 (hereinafter referred to as "the 2007 Declaration"),

RECALLING that the Declaration by Certain European Governments on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega, and Soyuz from the Guiana Space Centre, which was finalised on 4 December 2017 (hereinafter referred to as "the 2017 Declaration") has yet to enter into force;

RECALLING that the Resolution on the mandate entrusted to the Agency under the Declaration by certain European Governments on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega and Soyuz from the Guiana Space Centre (ESA/C/CCLXX/Res. 3 (Final)) was adopted by the ESA Council on 14 December 2017;

RECALLING the Agreement Among the States Participating in the Vega Launcher Development Programmes on the Vega Exploitation Phase, as amended on 26 November 2019 (hereinafter referred to as the "Vega Exploitation Agreement");

RECALLING the Agreement Among the States Participating in the Ariane Launcher Development Programmes on the Ariane Exploitation Phase, as amended on 26 November 2019 (hereinafter referred to as the "Ariane Exploitation Agreement");

RECALLING that the Resolution on the application of the common legal framework governing the exploitation of ESA-developed launchers and Soyuz from the CSG (ESA/C/CCXCV/Res.1 (Final)) was adopted by the ESA Council on 16 December 2020;

RECALLING that the Resolution on ESA Accelerating the Use of Space in Europe (ESA/C-M/CCCXIII/Res.1(Final)) was adopted by the ESA Council meeting at ministerial level on 23 November 2022;

CONSIDERING the Resolution on present and future European space transportation, adopted by the ESA Council on 6 November 2023 (ESA/C/CCCXIX/Res.1 (Final)) in Seville (hereinafter referred to as "the Seville Resolution"), in which the ESA Council called upon the Parties and the Director General of ESA to initiate a review of the legal framework governing the European launchers exploitation scheme with the objective of Avio becoming as soon as possible the operator and launch service provider of Vega, while respecting the rights and safeguarding the interests of Member States;

RECALLING that the Resolution on European launch services and on the continuity of European access to space (ESA/C/R/CCCXXVIII/RES.1, (Final)), was adopted by the ESA Council on 5 July 2024;

RECALLING that the Resolution on the temporary extension of the Exploitation Framework of ESA-developed launchers (ESA/C/CCCXXX/RES.4 (Final)) was adopted by the ESA Council on 18 December 2024;

CONSIDERING that any reference to Soyuz launchers in the 2017 Declaration has become obsolete;

HAVE AGREED, in the light of the context recalled above, to amend the text of the 2017 Declaration as finalised on 4 December 2017 (hereinafter referred to as the "finalised text") pursuant to section V.6 thereof, with the minimal changes which are strictly necessary to implement the Seville Resolution;

Therefore, AGREE AS FOLLOWS:

1. The Parties agree to the following changes to the text of the 2017 Declaration:
   1.1. The Preamble, recital three, shall be replaced with the following paragraph:
   "CONSIDERING that the ESA launcher programmes are primarily focused on research and development activities and that the Ariane and Vega launch systems are developed within the framework of the Agency as two complementary launch systems (hereinafter "the ESA-developed launchers") to secure the guaranteed access to space for Europe".
   1.2. The Preamble, recital nine, shall be replaced with the following paragraph:
   "RECALLING that the Arrangement between the European Space Agency and Arianespace on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega and Soyuz from the Guiana Space Centre entered into force on 1 January 2009 (hereinafter referred to as the "2009 LEA")".
   1.3. The Preamble, recital fifteen, shall be replaced with the following paragraph:
   "CONSIDERING that the ESA Council established a new programme for launchers which was set up and subscribed by the Participating States on 2 December 2014 for the development of Ariane 6 and Vega C".
   1.4. The Preamble, recital sixteen, shall be replaced with the following paragraph:
   "CONSIDERING that "Vega" means the Vega C and Vega E launchers developed under the framework of the Agency's programmes ".
   1.5. The Preamble, recital eighteen, shall be replaced with the following paragraph:
   "RECALLING that the Centre National d'Études Spatiales transferred its shares in Arianespace on 31 December 2016 and that, as a result of this transfer, ArianeGroup controls Arianespace in terms of percentage of the capital of the company, its shares and voting rights".
   1.6. The Preamble, recital nineteen, shall be replaced with the following paragraph:

"CONSIDERING that the ESA Member States participating in the Agency's launchers' development programmes amended the Exploitation Agreements mentioned above on 26 November 2019 in order to continue defining the requirements for the exploitation of the existing ESA-developed launchers and set out the requirements for the exploitation of the Ariane 6 and Vega C launchers".

1.7. Recital twenty-one of the Preamble shall be deleted.

1.8. The Preamble, recital twenty-five, shall be replaced with the following paragraph:
"NOTING that the Parties to the 2007 Declaration decided to revise the latter by finalising the text of the Declaration by certain European Governments on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega and Soyuz from the Guiana Space Centre on 4 December 2017 (hereinafter the "2017 Declaration")".

1.9. The following recitals shall be added to the Preamble:
"RECALLING that the Resolution on the mandate entrusted to the Agency under the Declaration by certain European Governments on the Launchers Exploitation Phase of Ariane, Vega and Soyuz from the Guiana Space Centre was adopted by the ESA Council on 14 December 2017 (ESA/C/CCLXX/Res. 3 (Final)),
RECALLING that the Ariane 6 Protocol between the Agency, Arianespace and ArianeGroup, and the Vega C Protocol between the Agency, Arianespace and Avio (collectively, the "2019 Protocols"), were signed on 20 November 2019,
RECALLING that the Resolution on the application of the common legal framework governing the exploitation of ESA-developed launchers and Soyuz from the CSG was adopted by the ESA Council on 16 December 2020 (ESA/C/CCXCV/Res.1 (Final)),
RECALLING that in the Resolution on ESA Accelerating the Use of Space in Europe, which was adopted by the ESA Council meeting at ministerial level on 23 November 2022 (ESA/C-M/CCCXIII/Res.1(Final)), the ESA Council invited the ESA Director General, together with the States having finalised the Launcher Exploitation Declaration of 2017 and ESA Member States, to review the legal framework governing the European launcher exploitation scheme, with the objective to decide, by the end of 2023, on a way forward to become effective at the latest by mid-2024,
RECALLING that the Resolution on the CSG (2023-2027) was adopted by the ESA Council meeting at ministerial level on 23 November 2022 (ESA/C-M/CCCXIII/Res.3(Final)),
RECALLING the Agreement between the European Space Agency and the Government of the French Republic on the Guiana Space Center and Associated Services (Period 2023-2035), which entered into force on 1 January 2023,
CONSIDERING the Resolution on present and future European space transportation, adopted by the ESA Council on 6 November 2023 (ESA/C/CCCXIX/Res.1 (Final)), which called upon the Parties to the 2017 Declaration and the Director General of ESA to initiate a review of the legal framework governing the European launchers exploitation scheme with the objective of Avio becoming as soon as possible the operator and launch service provider of Vega, while respecting the rights and safeguarding the interests of Member States,
RECALLING the Resolution on European launch services and on the continuity of European access to space (ESA/C/R/CCCXXVIII/RES.1(Final)) adopted by the ESA Council on 5 July 2024,
RECALLING the Resolution on the temporary extension of the Exploitation Framework of ESA-developed launchers (ESA/C/CCCXXX/RES.4(Final)) adopted by the ESA Council on 18 December 2024,
CONSIDERING that Avio is a joint stock company incorporated under the name Avio SpA, having its registered office in Italy, with a shareholder base composed of long-term European investors,
CONSIDERING that, in the context recalled above, the Parties to the 2007 Declaration have agreed to amend the text of the 2017 Declaration finalised on 4 December 2017 pursuant to section V.6 thereof, and, for that purpose, have finalised on 10 July 2025 the Amendment to the 2017 Declaration;
NOTING that only those States Parties to the 2007 Declaration accepting to become party to the 2017 Declaration, as amended by the Amendment in accordance with section V.1 below (hereinafter the "Declaration"), will be considered as "Parties to this Declaration";"

1.10. Section I.1 shall be replaced with the following:
"Through this Declaration the Parties hereto agree on a common framework for the exploitation phase of ESA-developed launchers. The launchers exploitation phase of Ariane 6 and Vega includes the relevant launcher manufacturing, launcher integration, launch operations and marketing activities and all the activities required to maintain the launch system compliant with the respective revised Ariane and Vega Exploitation Agreements".

1.11. Section I.5 shall be replaced with the following:
"The Parties hereto decide:
a) To entrust the execution of the exploitation phase of Ariane 6 to Arianespace, as launch service provider (hereinafter the "Ariane launch service provider"), and to ArianeGroup, as launcher system prime contractor, which shall be responsible among others for the manufacturing and integration of Ariane 6 and which will bear, as shareholder or supplier of the Ariane launch service provider, the risks arising from the commercial exploitation of Ariane 6;

b) To entrust the execution of the exploitation phase of Vega to Avio as launch service provider and launcher system prime contractor (hereinafter the "Vega launch service provider"), which shall bear the risks arising from the commercial exploitation of Vega launchers;
with the understanding that (i) Arianespace and Avio shall be referred to individually as "launch service provider" and collectively as "launch service providers", and (ii) ArianeGroup and Avio shall be referred to individually as "launcher system prime contractor" and collectively as "launcher system prime contractors"."

1.12. Section I.6 shall be replaced with the following:
"The exploitation of the ESA-developed launchers shall respect the industrial and geographical distribution of work resulting from the relevant development programmes undertaken by the Agency, subject to the specific provisions of the relevant exploitation agreements for each of the ESA-developed launchers concluded among the States participating in the relevant Agency launcher development programme as mentioned in the preamble and to the provisions of the new Arrangements foreseen in section III below".

1.13. Section I.8 shall be replaced with the following:
"The Parties hereto will:
a) take the ESA-developed launchers into account and consider compatibility of their national missions with the use of the ESA-developed launchers when defining and executing their national programmes,
b) contribute to the setting-up of a framework in accordance with paragraph 9 below,
c) promote such framework to other European states as well as in all European organisations in which they are members or other international programmes in which they are involved,
except where such use compared to the use of other launchers or space transport means available at the envisaged time presents an unreasonable disadvantage with regard to cost, reliability or mission suitability.
Preference to their utilisation shall be granted by the Parties in the following order of priority:
– ESA-developed launchers, taking into account the range of their respective performances and their complementarity,
– other launchers".

1.14. Section I.10 shall be replaced with the following:
"In the case of sales of launch services provided through one of the launch systems which are the subject of this Declaration to a State which is not a member of the Agency or to a customer that does not come under the jurisdiction of a Member State of the Agency:
a) The Parties agree to set up a Committee, hereinafter referred to as "the Sales Control Committee", which will succeed to the sales control committee set up under the Ariane Production Declaration mentioned in the preamble, and will have the responsibility for determining whether a projected launch sale constitutes use that runs counter to the provisions of section I.4 above.
The Sales Control Committee shall comprise one representative of each Party hereto. The members of the Sales Control Committee shall be kept informed by the Director General of the Agency of projected sales of launch services by a launch service provider to States which are not members of the Agency and to customers that come under the jurisdiction of such States.
The Sales Control Committee shall be convened as follows: one-third of the members may request a meeting on the grounds that the use of a launcher would run counter to the provisions of section I.4 above.
This request must be made not more than four weeks after the members of the Sales Control Committee have been informed of the proposed contract. The Sales Control Committee must then be convened within two weeks. Within four weeks at the most, it may decide to prohibit the projected launch sale on the grounds that it is incompatible with the provisions of section I.4 above, doing so by a two-thirds majority of its members.
This decision shall be binding on the corresponding launch service provider. In the exercise of the competences that France holds by virtue of the Outer Space Treaty, France undertakes to take the necessary steps to ensure the proper implementation of the prohibition decisions taken by the Sales Control Committee.
b) Without prejudice to the obligations devolving upon it under this Declaration, any Party shall retain the right to declare that for reasons of its own, it does not associate itself with a particular launch.
c) If a Party considers that the sale of a launch is not compatible with Section I.4, it must, after such consultations as it may deem necessary, inform the Director General of the Agency. The Sales Control Committee shall be consulted on whether the sale is incompatible with Section I.4, in accordance with the procedure under Section I.10(a). If the Sales Control Committee concludes that the sale is not incompatible with Section I.4 and the Party concerned disagrees with that conclusion, it shall inform the Director General of the Agency.
If, after the Director General has informed the corresponding launch service provider, the sale goes through, the Party may immediately suspend its adherence to this Declaration in respect of the sale in question, on condition that it formally notifies the Agency and the other Parties hereof within one month and that it respects the commitments it has entered into with regard to other sales. The Party shall do its utmost to make available the national assets and intellectual

property rights as defined in section I.11 below, used for the exploitation of the launcher and, where it has done so, shall not oppose their use, including in the case of paragraph (b) above. Should the Party concerned object to making available, for the purposes of the launch in question, equipment and subsystems manufactured by its national industry, it shall be bound, within the framework of its powers, to facilitate the transfer of the manufacture of the relevant supplies to the industries of the other Parties, and may not under any circumstances oppose the manufacture of the supplies in question by the industries of the other Parties. For subsequent launches, the relevant suppliers shall be chosen in competition between the industry of the Party concerned and the Party's/Parties' industry to which the manufacture of the relevant supplies has been transferred.

d) The Sales Control Committee shall establish its own rules of procedures."

1.15. Section I.11 shall be replaced with the following:
"The Parties hereto shall do their utmost to make available to each launch service provider when required for the purposes of the exploitation of the corresponding ESA-developed launcher:
– under financial conditions limited to the costs incurred on that account, the assets which are owned by certain Parties hereto and which have been used for the development programmes of the ESA-developed launcher, with the exception of the CSG launch range to which the specific provisions of section I.7 above shall apply;
– free of charge, the intellectual property rights belonging to them deriving from the development programmes of the ESA-developed launcher;
– free of charge, access to technical information resulting from the said programmes under conditions for the protection of information referred to in section III.1(h) below".

1.16. Section I.12 shall be replaced with the following:
"The Parties hereto shall do their utmost to undertake or support industrial quality surveillance activities on industrial suppliers under their jurisdiction and, in the case these activities are performed outside the ESA framework, to inform ESA on a regular basis and immediately alert ESA on any critical issues identified in the course of those activities".

1.17. Section I.14 shall be replaced with the following:
"The Parties agree that they will consult together on the steps to be taken in case of major modifications of the structure, governance and features of a launch service provider or in case of events which may have a major impact on its business or on the future of the ESA-developed launchers".

1.18. Section II.1 shall be replaced with the following:
"Invite the Agency to (i) ensure that the provisions of this Declaration are complied with and applied, and that the rights of the Parties are safeguarded during the exploitation of all ESA-developed launchers (ii) to monitor that the activities performed by each launch service provider, the launcher system prime contractors and their suppliers during the exploitation phase of:
– Ariane 6 and Vega do not put into question the qualification of the launch systems, including the related facilities; and
– Ariane 6 and Vega comply with the Ariane and Vega Exploitation Agreements respectively".

1.19. Section II.3 shall be replaced with the following:
"Invite the Agency to conclude with the entities identified in section I.5 above two separate launcher exploitation arrangements (hereinafter collectively "the new Arrangements"), as specified in section III.1, which shall enter into force simultaneously and replace the 2009 LEA and the 2019 Protocols.".

1.20. Section II.4(e) shall be replaced with the following:
"detailed reports by the Agency Director General on the basis of the data acquired pursuant to the provisions of section III.1(o) below and reports on the annual business plan presented by the representative of each launch service provider on its activities. On that occasion, representatives of the launcher system prime contractor concerned shall be invited. The Council or its subordinate body may make any recommendation to the launch service provider concerned and/or the launcher system prime contractor concerned that it considers useful for attaining the objectives of this Declaration. It may request the launch service provider concerned to supply it with further reports".

1.21. Section II.4(f) shall be replaced with the following:
"reports by the Agency Director General on each launch service provider's activities, including any relevant development in the structure and/or the composition of the shareholdings of each launch service provider's company and its group".

1.22. Section II.8 shall be replaced with the following:
"Invite the Agency to assist each launch service provider in the promotion of the launcher export activities, in particular in approaching international organisations".

1.23. Section II.9 shall be replaced with the following:
"Invite the Agency, subject to the applicable provisions for the protection of information to coordinate the industrial quality surveillance activities, arrange for those activities to be performed within the ESA framework and draw the attention of the launch service provider concerned to any critical issues identified in the course of those activities".

1.24. Section II.10 shall be replaced with the following:

"Nothing in this Declaration, implicit or explicit, shall be construed as imposing on the Agency an obligation or liability to finance any activity of either launch service provider, in particular when the latter incurs continuous financial losses".

1.25. The heading of Section III shall be replaced with the following:
"COMMITMENTS TO BE TAKEN BY THE LAUNCH SERVICE PROVIDERS AND ASSOCIATED UNDERTAKINGS OF THE LAUNCHER SYSTEM PRIME CONTRACTORS"

1.26. The chapeau of Section III.1 shall be replaced with the following:
"In execution of the mandate entrusted to the Agency under this Declaration and in compliance with the Ariane and Vega Exploitation Agreements, the Agency shall conclude the new Arrangements referred to in section II.3 above, which shall be subject to a common legal regime designed to provide fair and equivalent treatment between the launch service providers Each of the new Arrangements shall contain the commitment of each launch service provider and/or launcher system prime contractor with respect to the relevant ESA-developed launcher, in consideration of the tasks entrusted to it, to [...]".

1.27. Section III.1(c) shall be replaced with the following:
"agree that:
- the launch service provider shall undertake, as a main activity, the exploitation of the relevant ESA-developed launcher;
- the launch service provider may enter into general partnership agreements with other launch service providers to propose, on a case-by-case basis, combined offers on the commercial market (i.e. other than the European institutional market), under the following conditions: (i) the other launch service provider remains responsible for the commercialisation and operation of the launcher under its responsibility; and (ii) the launch service provider timely notifies the Agency and provides all relevant information to the Agency in relation to the partnership agreements that have been entered into in line with confidentiality obligations that may apply;
- if the launch service provider intends to undertake, as new activity, the exploitation of another launcher other than the relevant ESA-developed launcher, or enter into partnership agreements other than the ones covered by the previous paragraph, it shall notify the Agency thereof. If the Director General of the Agency considers that the envisaged activity or partnership might have a negative impact on the exploitation of ESA-developed launchers in the context of serving European institutional missions, the Director General shall provide to the Parties an objective assessment of the potential positive and negative impacts of the activity or partnership on such exploitation. The Parties shall then decide on whether to approve the envisaged activity or partnership by consensus, or, if a vote is requested by a Party, by simple majority. This decision shall be taken within three months of the original notification by the launch service provider;
- the launch service provider may undertake any activity other than the ones addressed in the previous paragraphs (consisting of launch services and launcher exploitation) and shall notify the Agency in good time and provide all relevant information in relation to such new activity in line with confidentiality obligations that may apply;
- all the aforementioned activities shall respect, for institutional missions Section I.8 above and Section III.1.d below, and shall be carried out by it in compliance with the relevant ESA Council decision(s) and, as appropriate, with the agreement concluded between ESA and France on the CSG."

1.28. Section III.1(d) shall be replaced with the following:
"Continue to implement, for the period corresponding to the implementation of ESA-developed launchers exploitation support until at the latest mid-2029, a payload allocation policy between ESA-developed launchers, for four Ariane 6 and three Vega C launch services per year intended to be procured by the public sector for European institutional missions, and afterwards to strive for the overarching objective of securing, for the relevant ESA-developed launcher, taking into account the complementarity of ESA-developed launchers and ensuring the fairness of competition, the minimum launch rate contributing to maintain the European industrial capabilities necessary to secure the guarantee of access to space for Europe's institutional missions;".

1.29. The content of section III.1(e) shall be deleted, and the section intentionally left blank.

1.30. Section III.1(f) shall be replaced with the following:
"establish:
- a joint coordination mechanism with the other launch service provider, with a view to ensuring the mutually beneficial exploitation of all ESA-developed launchers, for the launch service providers to coordinate between themselves on the management of commonalities, including in relation to manufacturing and launch complexes, and on the schedule of launches. In case of persisting disagreement between the launch service providers with respect to the management of commonalities, including when it would have an impact on the schedule of launches, the Agency shall mediate between them with the aim to ensure compliance with, and effective implementation of, the present Declaration, in particular to secure for each ESA-developed launcher, the minimum launch rate contributing to maintain the European industrial capabilities necessary to secure the guarantee of access to space for Europe's institutional missions. The Agency shall report on the outcome of the mediation to the Parties and to the Member States contributing to the development of the relevant launchers at the occasion of the meetings of

Council or of its subordinate body entrusted with launcher related matters, with a view to enabling them to assess the situation and, in the case where the mediation has not resolved the persisting disagreement, for them to take decisions regarding the point of disagreement; and
– a business plan on the basis of, inter alia, the schedule of launches referred to above and committing objectives, and including a risk assessment".

1.31. Section III.1(g) shall be replaced with the following:
"respect, for each ESA-developed launcher concerned and without prejudice to a potential change of supplier resulting from Section I.10(c) above, the industrial distribution of work resulting from all the relevant launcher development programmes undertaken by the Agency in compliance with the provisions in the exploitation agreements mentioned in the preamble on the basis of the following provisions:
– if the launch service provider considers that this distribution cannot be maintained because industrial proposals are unreasonable in terms of price, quality or delivery dates, it shall put the work out to competitive tender;
– before taking any such measure, the launch service provider shall notify the Party concerned and the Director General of the Agency of its intention to do so, providing reasoned grounds in support of it so that together a solution can be found within a reasonable time. The Agency shall be associated with the procedure leading to any change in the industrial distribution of work resulting from all ESA-developed launcher programmes undertaken by the Agency. The procedures shall be as set out in the new Arrangements;
– the previous contractor may match the best financial offer and shall have priority in relation to all industrial proposals that are equivalent in terms of prices, delivery dates and quality".

1.32. Section III.1(h) shall be replaced with the following:
"use the rights and information made available to it under sections I.11 above and III.2 below only for the purposes of the execution of the exploitation of the relevant ESA-developed launcher and not disclose such rights and information to, or authorise the use thereof by any entities without the owner's explicit consent; flow down the rights and obligations set out in this Article to the suppliers of the launcher system prime contractors as far as this is required for the exploitation of their respective ESA-developed launchers; comply with the applicable national export control rules and regulations and with the Agency's procedures relevant to the protection of information applied by ESA and approved by its Member States as well as technology transfers outside the Member States of the Agency; reflect the above restrictions in the contracts with its customers and suppliers".

1.33. Section III.1(i) shall be replaced with the following:
"With respect to the Ariane launch service provider, reimburse the French Government, with a ceiling of 60 MEUR per launch, the amount of any damages it may be required to pay under the terms of section IV a) of this Declaration, in the event of proceedings being instituted by the victims of damage caused by an Ariane launch carried out by the Ariane launch service provider from the CSG during the exploitation phase".

1.34. Section III.1(j) shall be replaced with the following:
"With respect to the Vega launch service provider, reimburse the French and Italian Governments and ESA, pro rata to their respective shares of liability as defined in section IV b) of this Declaration and within a ceiling of 60 MEUR per launch, the amount of any damages they may be required to pay in the event of proceedings being instituted by the victims of damage caused by a Vega launch carried out by the Vega launch service provider from the CSG during the exploitation phase".

1.35. Section III.1(l) shall be replaced with the following:
"take out the appropriate insurance cover or equivalent guarantee for the liabilities described in sections III.1(i) (j) (k) above and the other liabilities and risks associated with the carrying out of its activities provided for in the new Arrangements mentioned in this section III.1; the terms of such insurance cover or guarantee will be agreed upon with the Agency and with the French Government for the Ariane launch service provider and with the Italian Government for the Vega launch service provider".

1.36. Section III.1(m) shall be replaced with the following:
"ensure that the activities carried out by it and by its suppliers during the exploitation phase of Ariane 6 and Vega comply with this Declaration for the purpose of their exploitation in accordance with article II.1. The technical and financial responsibility for maintaining in good operational order the assets made available to it under the terms of sections I.11 above and III.2 below is assigned either to it or to the relevant launcher system prime contractor, and/or, in case of subsystems and means common to the two launchers, to the other launch service provider / other launcher system prime contractor as relevant.
Subject to the above, each launch service provider, in agreement with the owners, may make modifications to the assets made available under sections I.11 above and III.2 below, as it deems necessary for its activities, it being understood that modifications to subsystems and means common to the two launchers shall require the agreement of both launch service providers;".

1.37. Section III.1(o) shall be replaced with the following:
"undertake to afford the Agency's Director General the visibility and audit rights it needs towards each launch service provider and its suppliers, and in particular on the yearly exploitation costs and

revenues for each launcher and on the evolution of the business plan, in order to carry out the mandate assigned to it in this Declaration and under the ESA Convention and to provide the information and reports foreseen in section II.4 above".

1.38. Section III.1(p) shall be replaced with the following:
"undertake, in discharging its responsibilities for marketing the launchers, in its relations with outside parties, with its customers and with the public, to emphasise the European and multilateral character of the development and exploitation of the relevant ESA-developed launchers, by mentioning, especially on written and audio-visual materials, that the relevant development programmes have been carried out by the Agency and by drawing attention to the role played in such development by the Parties to this Declaration".

1.39. Section III.1(q) shall be replaced with the following:
"supply the Agency and the Parties hereto, giving them priority over third- party customers, with the launch services and slots required, under the following conditions:
– the Agency and the Parties shall communicate to the launch service provider(s) their requests for services as their requirements arise, taking up cost-free options; in the event of a conflict of priorities between the Agency and a Party, the Agency shall have priority; in the event of a conflict of priorities between the Parties, those participating in the relevant launcher Agency's development programme shall have priority;
– the arrangements between the Agency and the launch service providers shall contain a model clause, which is to be included in the launch sale contracts, defining the procedure to be applied in the event of a slippage of the launch slot".

1.40. Section III.1(r) shall be replaced with the following:
"undertake such other commitments as may be necessary to implement the tasks entrusted to it. No provision of this Declaration shall be interpreted as a request to either launch service provider to pursue any activity which would result in continuous financial losses".

1.41. Section III.2 shall be replaced with the following:
"The Parties take note that ESA shall make available to each launch service provider, when required for the purpose of the launchers' exploitation:
– free of charge the production master files stemming from the development programme relevant to each ESA-developed launcher, as a basis for carrying out the relevant exploitation phase;
– free of charge, the facilities, equipment and tooling acquired within the framework of the development programme relevant to the relevant ESA-developed launcher, and of which the Agency is the owner. These assets may also, in agreement with the relevant launch service provider, be made available to its suppliers;
– free of charge, its intellectual property rights deriving from the development programme of the relevant ESA-developed launcher; each launch service provider shall have access free of charge to the technical information in the Agency's possession resulting from the said programmes of the relevant launcher, it being understood that such information may only be used for its role as launch service provider and in compliance with principles of fairness and transparency".

1.42. Section III.3 shall be replaced with the following:
"An active dialogue shall be maintained between the launch service providers and the Agency, in order to monitor that the objectives of the launcher development programmes undertaken within the framework of the Agency take into account foreseeable trends of the launch services market".

1.43. The chapeau of Section IV shall be replaced with the following:
"Subject to the undertakings of each launch service provider as foreseen in section III above, the Parties to this Declaration [...]".

1.44. Section IV(a) shall be replaced with the following:
"agree that in the event of proceedings being instituted by the victims of damage caused by an Ariane launch carried out by the Ariane launch service provider from the CSG during the exploitation phase, the French Government shall be responsible for the payment of any damages that may be awarded".

1.45. Section IV(b) shall be replaced with the following:
"agree that in the event of proceedings being instituted by the victims of damage caused by a Vega launch carried out by the Vega launch service provider from the CSG during the exploitation phase, the French Government shall be responsible for the payment of one eighteenth and the Italian Government of five eighteenths of any damages that may be awarded and the Agency shall be responsible for the payment of the remaining two-thirds; for such launcher, the Member States of the Agency which are Participating States in the relevant development programmes of the Agency have concluded the corresponding exploitation agreement mentioned in the preamble which regulates the sharing of such Agency's liability in accordance with the present Section IV; it is understood that no other Member State of the Agency will be held responsible for the payment of any part of this 2/3 share".

1.46. The contents of section IV(c) shall be deleted and the section shall be intentionally left blank.

1.47. Section IV(d) shall be replaced with the following:
"take note of the Resolution on the Agency's legal liability mentioned in the preamble and agree that sections IV. (a) and (b) above shall not apply in cases where the Agency is the customer of the launch service provider and if it is found that the source of the damage is an Agency satellite".

1.48. Section IV(e) shall be replaced with the following:
"agree that the responsibilities taken on by the Italian and French Governments in sections IV. (a) and (b) above shall not apply if the damage is caused by a deliberate act or omission on the part of the Agency, persons employed by it or its Member States (with the exception of the French and Italian States and public bodies under their authority), and that the responsibilities taken on by the Agency in section IV.(b) above shall not apply if the damage is caused by a deliberate act or omission on the part of the French State or public bodies under its authority".

1.49. Section V.1 shall be replaced with the following:
"This Declaration shall enter into force on the date when two thirds of the Parties to the 2007 Declaration have notified the Director General of ESA in writing of their acceptance to become a Party to this Declaration. It is understood that, in order to ensure that the Declaration may only enter into force as amended on 10 July July 2025:
a) Parties to the 2007 Declaration having notified the Director General of ESA of their acceptance of the 2017 Declaration prior to the finalisation of the Amendment shall notify the Director General separately of their acceptance of the Amendment;
b) Parties to the 2007 Declaration that have not notified the Director General of ESA of their acceptance of the 2017 Declaration prior to the finalisation of the Amendment may only notify the Director General of their acceptance of the Declaration as amended on 10 July 2025".

1.50. Section V.2 shall be replaced with the following:
"The Hellenic Republic, the Republic of Poland, the Portuguese Republic, Romania and the Republic of Slovenia may accede to this Declaration by notifying the Director General of the Agency of their acceptance to become a Party. This Declaration shall be binding on such Member States 30 days after the date on which they respectively notify the Director General of the Agency of their acceptance to become a Party. Such states shall also then be considered as Parties to this Declaration".

1.51. Section V.4 shall be replaced with the following:
"This Declaration shall apply from the date of its entry into force in accordance with section V.1 above until the end of 2035. The provisions of this Declaration shall remain applicable beyond the above expiration date in order to allow, where appropriate, for the execution of launch contracts concluded by each launch service provider up to the end of 2035. The Parties hereto invite the Director General of the Agency to convene a meeting among them in 2030 in order to evaluate the progress of its implementation and the appropriate measures to be taken".

1.52. Section VI, second paragraph, shall be replaced with the following:
"The original of this Declaration, done in Paris on 4 December 2017, and of the Amendment, done in Paris on 10 July 2025, of which the English, French, and German texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the European Space Agency; which shall transmit certified copies to all Parties".

2. The changes identified in paragraph 1 above are reflected in the Consolidated Text of the 2017 Declaration as amended on 10 July 2025, which is provided in Annex 1. For the avoidance of doubt, the changes identified in paragraph 1 take precedence in case of inconsistency with the Consolidated Text in Annex 1. A comparison between the Consolidated Text and the text of the 2017 Declaration is provided in Annex 2.

3. The Parties hereto that are also parties to the Vega Exploitation Agreement hereby:

3.1. Agree to interpret, as of the entry into force of the new Arrangements, the term "launch service provider" used in the Vega Exploitation Agreement as meaning the Vega launch service provider as defined in section 1.11 above;

3.2. Agree to add a new Article 3.2.9, to reflect section 1.14 above, which shall read as follows:
"By way of exception to Articles 3.2.1-3.2.8, if, pursuant to Section I.10.c of the Launchers Exploitation Declaration, a Party objects to making available, for a particular launch, equipment and subsystems manufactured by its national industry, and the manufacture of the relevant supplies is, as a consequence, transferred to the industries of the other Parties, the relevant suppliers for subsequent launches shall be chosen in competition between the industry of the Party concerned and the Party's/Parties' industry to which the manufacture of the relevant supplies has been transferred";

3.3. Agree to consider the last sentence of Article 6 of the Vega Exploitation Agreement as inapplicable, in light of the present Amendment;

3.4. Agree to delete the words "proposed by Arianespace" in Article 7.3 of the Vega Exploitation Agreement;

3.5. Reaffirm their agreement to the other provisions of the Vega Exploitation Agreement.

4. The Parties hereto that are also parties to the Ariane Exploitation Agreement hereby:

4.1. Agree to interpret, as of the entry into force of the new Arrangements, the term "launch service provider" used in the Ariane Exploitation Agreement as meaning the Ariane launch service provider as defined in section 1.11 above;

4.2. Agree to add a new Article 3.2.9, to reflect section 1.14 above, which shall read as follows:
"By way of exception to Articles 3.2.1-3.2.8, if, pursuant to Section I.10.c of the Launchers Exploitation Declaration, a Party objects to making available, for a particular launch, equipment and subsystems manufactured by its national industry, and the manufacture of the relevant supplies is, as a consequence, transferred to the industries of the other Parties, the relevant suppliers for subse-

quent launches shall be chosen in competition between the industry of the Party concerned and the Party's/Parties' industry to which the manufacture of the relevant supplies has been transferred";

4.3. Reaffirm their agreement to the other provisions of the Ariane Exploitation Agreement.

5. The present Amendment shall have immediate effect on the finalised text of the 2017 Declaration. The 2017 Declaration, as amended through the present Amendment, shall enter into force in accordance with section 1.49 above.
6. The original of this Amendment, done in Paris on 10 July 2025, of which the English, French, and German texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the European Space Agency, which shall transmit certified copies to all Parties.

---

C. VERTALING

**Wijziging van de verklaring van bepaalde Europese regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het ruimtevaartcentrum in Guyana**

De Republiek Oostenrijk,

het Koninkrijk België,

de Tsjechische Republiek,

het Koninkrijk Denemarken,

de Republiek Estland,

de Republiek Finland,

de Franse Republiek,

de Bondsrepubliek Duitsland,

Hongarije,

Ierland,

de Italiaanse Republiek,

het Groothertogdom Luxemburg,

het Koninkrijk der Nederlanden,

het Koninkrijk Noorwegen,

het Koninkrijk Spanje,

het Koninkrijk Zweden,

de Zwitserse Bondsstaat,

het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,

hierna te noemen „de Partijen",

Zijnde de Regeringen van de Staten die Partij zijn bij de Verklaring inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana die definitief werd vastgesteld op 30 maart 2007 (hierna te noemen „de Verklaring van 2007"),

IN HERINNERING BRENGEND dat de Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana, die definitief werd vastgesteld op 4 december 2017 (hierna te noemen „de Verklaring van 2017"), nog in werking dient te treden;

IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake het mandaat dat aan het Agentschap is verleend krachtens de Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana (ESA/C/CCLXX/Res. 3 (Final)) is aangenomen door de ESA-Raad op 14 december 2017;

IN HERINNERING BRENGEND de Overeenkomst tussen de staten die deelnemen aan de ontwikkelingsprogramma's voor Vega-lanceervoertuigen inzake de exploitatiefase van Vega, zoals gewijzigd op 26 november 2019 (hierna te noemen de „Vega-exploitatieovereenkomst");

IN HERINNERING BRENGEND de Overeenkomst tussen de staten die deelnemen aan de ontwikkelingsprogramma's voor Ariane-lanceervoertuigen inzake de exploitatiefase van Ariane, zoals gewijzigd op 26 november 2019 (hierna te noemen de „Ariane-exploitatieovereenkomst");

IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake de toepassing van het gemeenschappelijk rechtskader voor de exploitatie van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen en Sojoez vanaf het ruimtecentrum in Guyana (hierna te noemen het „CSG") (ESA/C/CCXCV/Res.1 (Final)) door de ESA-Raad is aangenomen op 16 december 2020;

IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake een versneld gebruik van het Ruimtedomein door ESA in Europa (ESA/C-M/CCCXIII/Res.1 (Final)) door de ESA-Raad op ministerieel niveau is aangenomen op 23 november 2022;

OVERWEGEND de Resolutie inzake huidig en toekomstig Europees ruimtevervoer, aangenomen door de ESA-Raad op 6 november 2023 (ESA/C/CCCXIX/Res.1 (Final)) in Sevilla (hierna te noemen „de Resolutie van Sevilla"), waarin de ESA-Raad de Partijen en de Directeur-Generaal van ESA opriep een begin te maken met een herziening van het rechtskader voor de exploitatieregeling voor Europese lanceervoertuigen, teneinde ervoor te zorgen dat Avio zo spoedig mogelijk de exploitant en leverancier van lanceerdiensten van Vega wordt, met inachtneming van de rechten en waarborging van de belangen van de lidstaten;

IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake Europese lanceerdiensten en de continuïteit van de Europese toegang tot de ruimte (ESA/C/R/CCCXXVIII/RES.1, (Final)) door de ESA-Raad is aangenomen op 5 juli 2024;

IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake de tijdelijke verlenging van het kader voor de exploitatie van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen (ESA/C/CCCXXX/RES.4 (Final)) door de ESA-Raad is aangenomen op 18 december 2024;

OVERWEGEND dat elke verwijzing naar Sojoez-lanceervoertuigen in de Verklaring van 2017 nu achterhaald is;

HEBBEN BESLOTEN, in het licht van de hierboven aangehaalde context, de tekst van de Verklaring van 2017, zoals definitief vastgesteld op 4 december 2017, (hierna te noemen de „definitieve tekst") aan te passen ingevolge artikel V.6 daarvan, met de wijzigingen die minimaal noodzakelijk zijn om de Resolutie van Sevilla te implementeren;

ZIJN derhalve HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

1. De Partijen komen de volgende wijzigingen van de tekst van de Verklaring van 2017 overeen:
   1.1. De derde overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „OVERWEGEND dat de ESA-lanceervoertuigprogramma's hoofdzakelijk gericht zijn op onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten en dat de Ariane- en Vega-lanceersystemen in het kader van het Agentschap zijn ontwikkeld als twee complementaire lanceersystemen (hierna te noemen „de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen") teneinde de toegang van Europa tot de ruimte te waarborgen".
   1.2. De negende overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „IN HERINNERING BRENGEND dat de Overeenkomst tussen het Europees Ruimte-Agentschap en Arianespace inzake de exploitatiefase van Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana in werking is getreden op 1 januari 2009 (hierna te noemen de „LEA 2009")".
   1.3. De vijftiende overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „OVERWEGEND dat de ESA-Raad een nieuw programma voor lanceervoertuigen heeft ingesteld dat op 2 december 2014 door de deelnemende Staten is opgezet en onderschreven voor de ontwikkeling van Ariane 6 en Vega C".
   1.4. De zestiende overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „OVERWEGEND dat met „Vega" wordt bedoeld de Vega C- en Vega E-lanceervoertuigen die zijn ontwikkeld in het kader van de programma's van het Agentschap".
   1.5. De achttiende overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „IN HERINNERING BRENGEND dat het Centre National d'Études Spatiales zijn aandelen in Arianespace op 31 december 2016 heeft overgedragen en dat, als gevolg van deze overdracht, ArianeGroup zeggenschap heeft over Arianespace in termen van percentage van het kapitaal van het bedrijf, de aandelen en stemrechten ervan".
   1.6. De negentiende overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „OVERWEGEND dat de ESA-lidstaten die deelnemen aan de ontwikkelingsprogramma's van de lanceervoertuigen van het Agentschap de bovengenoemde exploitatieovereenkomsten hebben gewijzigd op 26 november 2019 zodat kan worden voortgegaan met het omschrijven van de vereisten voor de exploitatie van de bestaande door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen en met het vaststellen van de vereisten voor de exploitatie van de lanceervoertuigen Ariane 6 en Vega C".
   1.7. De eenentwintigste overweging van de Preambule dient te worden geschrapt.
   1.8. De vijfentwintigste overweging van de Preambule dient te worden vervangen door de volgende alinea:
   „CONSTATEREND dat de Partijen bij de Verklaring van 2007 besloten hebben deze verklaring te herzien door de Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana, definitief vast te stellen op 4 december 2017 (hierna te noemen „de Verklaring van 2017")".
   1.9. De volgende overwegingen worden toegevoegd aan de Preambule:

„IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake het mandaat dat aan het Agentschap is verleend krachtens de Verklaring van bepaalde Europese Regeringen inzake de exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane, Vega en Sojoez vanaf het Ruimtevaartcentrum in Guyana (ESA/C/CCLXX/Res. 3 (Final)) op 14 december 2017 door de ESA-Raad is aangenomen,
IN HERINNERING BRENGEND dat het Ariane 6-protocol tussen het Agentschap, Arianespace en ArianeGroup en het Vega C-protocol tussen het Agentschap, Arianespace en Avio (gezamenlijk de „Protocollen van 2019") op 20 november 2019 zijn ondertekend,
IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake de toepassing van het gemeenschappelijk rechtskader voor de exploitatie van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen en Sojoez vanaf het CSG door de ESA-Raad is aangenomen op 16 december 2020 (ESA/C/CCXCV/Res.1 (Final)),
IN HERINNERING BRENGEND dat de ESA-Raad in zijn Resolutie inzake de versnelling van het gebruik van de ruimte in Europa, die op 23 november 2022 door de ESA-Raad op ministerieel niveau is aangenomen (ESA/C-M/CCCXIII/Res.1(Final)), de Directeur-Generaal van het Agentschap, samen met de staten die de Verklaring inzake de exploitatie van lanceervoertuigen van 2017 definitief hebben vastgesteld en de ESA-lidstaten, heeft verzocht het rechtskader voor de Europese exploitatieregeling voor lanceervoertuigen te herzien, met als doel uiterlijk ultimo 2023 een besluit te nemen over de te volgen koers om uiterlijk medio 2024 van kracht te worden,
IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake het CSG (2023-2027) door de ESA-Raad op ministerieel niveau is aangenomen op 23 november 2022 (ESA/C-M/CCCXIII/Res.3(Final)),
IN HERINNERING BRENGEND de Overeenkomst tussen het Europees Ruimteagentschap en de Regering van de Franse Republiek inzake het Guyana Space Center en bijbehorende diensten (tijdvak 2023-2035), die op 1 januari 2023 in werking is getreden,
OVERWEGEND dat de Resolutie inzake huidig en toekomstig Europees ruimtevervoer, aangenomen door de ESA-Raad op 6 november 2023 (ESA/C/CCCXIX/Res.1 (Final)), waarin de Partijen werden opgeroepen een begin te maken met een herziening van het rechtskader voor de exploitatieregeling voor Europese lanceervoertuigen, teneinde ervoor te zorgen dat Avio zo spoedig mogelijk de exploitant en verlener van lanceerdiensten van Vega wordt, met inachtneming van de rechten en waarborging van de belangen van de lidstaten;
IN HERINNERING BRENGEND de Resolutie inzake Europese lanceerdiensten en de continuïteit van de Europese toegang tot de ruimte (ESA/C/R/CCCXXVIII/RES.1 (Final)) door de ESA-Raad aangenomen op 5 juli 2024,
IN HERINNERING BRENGEND dat de Resolutie inzake de tijdelijke verlenging van het kader voor de exploitatie van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen (ESA/C/CCCXXX/RES.4 (Final)) door de ESA-Raad is aangenomen op 18 december 2024,
OVERWEGEND dat Avio een naamloze vennootschap is, opgericht onder de naam Avio SpA, met zetel in Italië, met aandeelhouders bestaande uit Europese langetermijninvesteerders,
OVERWEGEND dat, in de hierboven genoemde context, de Partijen bij de Verklaring van 2007 zijn overeengekomen de tekst van de Verklaring van 2017 die op 4 december 2017 overeenkomstig artikel V.6 definitief werd vastgesteld, te wijzigen en daartoe op 10 juli 2025 de Wijziging van de Verklaring van 2017 definitief hebben vastgesteld;
CONSTATEREND dat alleen de Staten die partij zijn bij de Verklaring van 2007 en die aanvaarden partij te worden bij de Verklaring van 2017, zoals gewijzigd bij de Wijziging overeenkomstig artikel V.1 hieronder (hierna te noemen de „Verklaring"), zullen worden beschouwd als „Partijen bij deze Verklaring";"

1.10. Artikel I.1 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen bij deze Verklaring komen bij dezen een gemeenschappelijk kader overeen voor de exploitatiefase van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen. De exploitatiefase van de lanceervoertuigen Ariane 6 en Vega omvat de desbetreffende vervaardiging van het lanceervoertuig, de integratie van het lanceervoertuig, lanceeroperaties en marketingactiviteiten en alle activiteiten die nodig zijn om het lanceersysteem in overeenstemming te houden met de respectieve herziene exploitatieovereenkomsten voor Ariane en Vega".

1.11. Artikel I.5 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen bij deze Verklaring besluiten:
a. de uitvoering van de exploitatiefase van Ariane 6 toe te vertrouwen aan Arianespace, als leverancier van lanceerdiensten (hierna te noemen de „leverancier van lanceerdiensten voor Ariane"), en aan ArianeGroup, als hoofdaannemer van het lanceersysteem, die onder meer verantwoordelijk is voor de vervaardiging en integratie van Ariane 6 en die als aandeelhouder of aanbieder van de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane de risico's draagt die voortvloeien uit de commerciële exploitatie van Ariane 6;
b. de uitvoering van de exploitatiefase van Vega toe te vertrouwen aan Avio als leverancier van lanceerdiensten en als hoofdaannemer van het lanceersysteem (hierna te noemen de „leverancier van lanceerdiensten voor Vega"), die de risico's draagt die voortvloeien uit de commerciële exploitatie van Vega-lanceervoertuigen;
met dien verstande dat i. Arianespace en Avio elk afzonderlijk worden aangeduid als „leverancier van lanceerdiensten" en tezamen als „leveranciers van lanceerdiensten", en ii. ArianeGroup en Avio afzonderlijk worden aangeduid als „hoofdaannemer van het lanceersysteem" en tezamen als „hoofdaannemers van de lanceersystemen"."

1.12. Artikel I.6 wordt vervangen door het volgende:
„Bij de exploitatie van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen wordt rekening gehouden met de geografische verdeling van de industriële werkzaamheden die voortvloeien uit de relevante ontwikkelingsprogramma's die door het Agentschap worden uitgevoerd, met inachtneming van de specifieke bepalingen van de relevante exploitatieovereenkomsten voor elk van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen die gesloten zijn tussen de Staten die deelnemen aan het desbetreffende ontwikkelingsprogramma voor het lanceervoertuig van het Agentschap, zoals bedoeld in de preambule, en van de bepalingen van de nieuwe Overeenkomsten zoals voorzien in het onderstaande artikel III".

1.13. Artikel I.8 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen bij deze Verklaring:
a. houden bij het opstellen en uitvoeren van hun nationale programma's rekening met de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen en nemen de compatibiliteit van hun nationale missies met het gebruik van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen in aanmerking,
b. dragen bij aan het instellen van een kader in overeenstemming met het onderstaande negende lid,
c. bevorderen een dergelijk kader bij andere Europese staten en bij alle Europese organisaties waarvan zij lid zijn of overige internationale programma's waarbij zij betrokken zijn,

uitgezonderd wanneer een dergelijk gebruik in vergelijking met het gebruik van andere lanceervoertuigen of ruimtetransportsystemen die op het voorziene tijdstip beschikbaar zijn een onredelijk nadeel oplevert ten aanzien van de kosten, betrouwbaarheid of geschiktheid voor de missie.
Voor het gebruik van de lanceervoertuigen hanteren de Partijen de volgende prioritaire volgorde:
– door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen, rekening houdend met het bereik van hun respectieve prestaties en hun complementariteit,
– overige lanceervoertuigen".

1.14. Artikel I.10 wordt vervangen door het volgende:
„Ten aanzien van verkopen van lanceerdiensten geleverd door een van de lanceersystemen die het onderwerp van deze Verklaring zijn, aan een Staat die geen lid van het Agentschap is of aan een afnemer die niet onder de rechtsmacht van een lidstaat van het Agentschap valt:
a. komen de Partijen overeen een Commissie in te stellen, hierna te noemen de „Verkoopcontrolecommissie", die de verkoopcontrolecommissie die is ingesteld ingevolge de in de preambule bedoelde Verklaring inzake de productiefase van de Ariane opvolgt, en die de bevoegdheid heeft vast te stellen of een voorgenomen verkoop van een lancering een gebruik betreft dat indruist tegen het bepaalde in artikel I.4 van deze Verklaring.
De Verkoopcontrolecommissie bestaat uit een vertegenwoordiger van elk van de Partijen bij de Verklaring. De leden van de Verkoopcontrolecommissie worden door de Directeur-Generaal van het Agentschap op de hoogte gehouden van de voorgenomen verkopen van lanceerdiensten door een leverancier van lanceerdiensten aan Staten die geen lid zijn van het Agentschap of aan afnemers die onder de rechtsmacht van zulke Staten vallen.
De bijeenroeping van de Verkoopcontrolecommissie geschiedt als volgt: een derde van de leden kan verzoeken om een bijeenkomst op grond van het feit dat het gebruik van een lanceervoertuig indruist tegen het bepaalde in artikel I.4 van deze Verklaring.
Dit verzoek dient te worden gedaan niet later dan vier weken nadat de leden van de Verkoopcontrolecommissie zijn ingelicht omtrent het voorgestelde contract. De Verkoopcontrolecommissie dient vervolgens binnen twee weken te worden bijeengeroepen. Uiterlijk binnen vier weken daarna kan de commissie besluiten de voorgenomen verkoop van een lancering te verbieden op grond van het feit dat deze onverenigbaar is met het bepaalde in artikel I.4 van deze Verklaring, welk besluit met een tweederdemeerderheid van de stemmen van haar leden wordt genomen. Dit besluit is bindend voor de desbetreffende leverancier van lanceerdiensten. Bij de uitoefening van de bevoegdheden die Frankrijk bezit krachtens het Verdrag inzake de kosmische ruimte, verplicht Frankrijk zich de noodzakelijke maatregelen te nemen ter verzekering van de juiste uitvoering van de door de Verkoopcontrolecommissie genomen besluiten tot verbod van verkoop.
b. Onverminderd de daaruit ingevolge deze Verklaring voortvloeiende verplichtingen behoudt een Partij het recht te verklaren dat zij om niet nader te noemen redenen geen bemoeienis wenst te hebben met een bepaalde lancering.
c. Indien een Partij van oordeel is dat de verkoop van een lancering onverenigbaar is met artikel I.4, dient zij dit, na het door haar noodzakelijk geachte overleg, ter kennis van de Directeur-Generaal van het Agentschap te brengen. De Verkoopcontrolecommissie wordt geraadpleegd over de vraag of de verkoop al dan niet onverenigbaar is met artikel I.4, overeenkomstig de procedure krachtens artikel I.10.a. Indien de Verkoopcontrolecommissie concludeert dat de verkoop niet onverenigbaar is met artikel I.4 en de betrokken partij het niet eens is met die conclusie, stelt zij de Directeur-Generaal van het Agentschap daarvan in kennis.
Indien, nadat de Directeur-Generaal de desbetreffende leverancier van lanceerdiensten heeft ingelicht, de verkoop doorgang heeft, kan de Partij onmiddellijk haar instemming met deze Verklaring schorsen met betrekking tot de verkoop in kwestie, op voorwaarde dat zij het Agentschap en de andere Partijen binnen één maand officieel daarvan in kennis stelt en dat zij de verplichtingen nakomt die zij met betrekking tot andere verkopen op zich heeft genomen. De Partij doet

al het mogelijke om de voor de exploitatie van het lanceervoertuig gebruikte nationale bezittingen en intellectuele-eigendomsrechten als omschreven in het onderstaande artikel I.11 beschikbaar te stellen en, wanneer zij dit heeft gedaan, verzet zich niet tegen het gebruik ervan, met inbegrip van in het geval van het bovenstaande onderdeel b.

Mocht de betrokken Partij bezwaar hebben tegen het beschikbaar stellen, ten behoeve van de lancering in kwestie, van de door haar binnenlandse industrie vervaardigde uitrusting en subsystemen, dan is zij verplicht naar vermogen te bevorderen dat de vervaardiging van de desbetreffende goederen wordt overgedragen aan de industrieën van de andere Partijen, en mag zij zich in geen geval verzetten tegen de vervaardiging van de betrokken goederen door de industrieën van de andere Partijen. Voor daaropvolgende lanceringen worden de relevante leveranciers gekozen in concurrentie tussen de industrie van de betrokken partij en de industrie van de partij/partijen waaraan de vervaardiging van de relevante leveringen is overgedragen.

d. De Verkoopcontrolecommissie stelt haar reglement van orde vast."

1.15. Artikel I.11 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen bij deze Verklaring doen al het mogelijke om, wanneer zulks noodzakelijk is ten behoeve van de exploitatie van het desbetreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig, aan de leverancier van lanceerdiensten ter beschikking te stellen:
– op financiële voorwaarden die zijn beperkt tot de daaruit voortvloeiende kosten, de bezittingen die eigendom zijn van bepaalde Partijen bij deze Verklaring en die zijn gebruikt voor de ontwikkelingsprogramma's van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen, uitgezonderd de CSG-lanceerbasis, waarop de bijzondere bepalingen van artikel I.7 van toepassing zijn;
– kosteloos, de hun toekomende rechten ter zake van de intellectuele eigendom, voortvloeiend uit de ontwikkelingsprogramma's van het door ESA ontwikkelde lanceervoertuig;
– kosteloos, toegang tot technische informatie die voortvloeit uit de genoemde programma's onder de voorwaarden voor de bescherming van gegevens bedoeld in onderstaand artikel III.1.h".

1.16. Artikel I.12 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen bij deze Verklaring doen al het mogelijke om activiteiten op het gebied van de industriële kwaliteitsbewaking te ondernemen of te ondersteunen bij industriële leveranciers onder hun rechtsmacht en in het geval deze activiteiten worden uitgevoerd buiten het ESA-kader, om ESA op regelmatige basis te informeren over en onverwijld in kennis te stellen van kritische kwesties die zijn vastgesteld gedurende het uitvoeren van deze activiteiten".

1.17. Artikel I.14 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen komen overeen onderling overleg te plegen omtrent de maatregelen die moeten worden genomen indien zich grote wijzigingen voordoen wat betreft de structuur, het bestuur en de kenmerken van de leverancier van lanceerdiensten of in geval van voorvallen die van grote invloed zijn op zijn zakelijke activiteiten of op de toekomst van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen".

1.18. Artikel II.1 wordt vervangen door het volgende:
„Nodigen het Agentschap uit i. te waarborgen dat de bepalingen van deze Verklaring worden nageleefd en toegepast en dat de rechten van de Partijen worden gewaarborgd gedurende de exploitatie van alle door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen ii. erop toe te zien dat de activiteiten verricht door elke leverancier van lanceerdiensten, de hoofdaannemers van het lanceersysteem en hun leveranciers gedurende de exploitatiefase van:
– Ariane 6 en Vega, de kwalificatie van de lanceersystemen, met inbegrip van de bijbehorende faciliteiten, niet in gevaar te brengen; en
– Ariane 6 en Vega voldoen aan respectievelijk de exploitatieovereenkomsten voor Ariane en Vega".

1.19. Artikel II.3 wordt vervangen door het volgende:
„Nodigen het Agentschap uit met de in artikel I.5 genoemde entiteiten twee afzonderlijke overeenkomsten voor de exploitatie van lanceervoertuigen te sluiten (hierna gezamenlijk te noemen „de nieuwe Overeenkomsten"), zoals gespecificeerd in artikel III.1, die gelijktijdig in werking treden en de LEA van 2009 en de Protocollen van 2019 vervangen.".

1.20. Artikel II.4 wordt vervangen door het volgende:
„gedetailleerde rapporten van de Directeur-Generaal van het Agentschap op basis van gegevens die ingevolge de bepalingen van het onderstaande artikel III.I.o zijn verzameld en rapporten van de vertegenwoordiger van elke leverancier van lanceerdiensten over het jaarlijkse bedrijfsplan en de ondernemingsactiviteiten. Bij deze gelegenheid worden vertegenwoordigers van de desbetreffende hoofdaannemers van het lanceersysteem uitgenodigd. De Raad of zijn ondergeschikt orgaan kan aan de desbetreffende leverancier van lanceerdiensten en/of de desbetreffende hoofdaannemer van het lanceersysteem elke aanbeveling doen die hij nuttig acht voor het verwezenlijken van de doelstellingen van deze Verklaring. De Raad of het orgaan kunnen de desbetreffende leverancier van lanceerdiensten om verdere rapporten verzoeken".

1.21. Artikel II.4.f wordt vervangen door het volgende:
„rapporten van de Directeur-Generaal van het Agentschap over de werkzaamheden van elke leverancier van lanceerdiensten, met inbegrip van iedere relevante ontwikkeling betreffende de structuur en/of samenstelling van de aandelen van de onderneming van elke leverancier van lanceerdiensten en van zijn groep".

1.22. Artikel II.8 wordt vervangen door het volgende:
„Nodigen het Agentschap uit elke leverancier van lanceerdiensten bijstand te verlenen bij het bevorderen van de exportactiviteiten inzake de lanceervoertuigen, met name bij het leggen van contacten met internationale organisaties".

1.23. Artikel II.9 wordt vervangen door het volgende:
„Nodigen het Agentschap uit, met inachtneming van de van toepassing zijnde bepalingen inzake de bescherming van gegevens, om de activiteiten op het gebied van de industriële kwaliteitsbewaking te coördineren, ervoor te zorgen dat deze activiteiten worden verricht binnen het ESA-kader en de aandacht van de desbetreffende leverancier van lanceerdiensten te vestigen op mogelijke kritische kwesties die zijn vastgesteld gedurende het uitvoeren van deze activiteiten".

1.24. Artikel II.10 wordt vervangen door het volgende:
„Niets in deze Verklaring, impliciet of expliciet, mag zodanig worden uitgelegd dat daardoor voor het Agentschap een verplichting of aansprakelijkheid ontstaat voor het financieren van enige activiteit van een van beide leveranciers van lanceerdiensten, met name wanneer de laatste aanhoudende financiële verliezen lijdt".

1.25. De titel van artikel III wordt vervangen door de volgende:
„DOOR DE LEVERANCIERS VAN LANCEERDIENSTEN OP ZICH TE NEMEN VERPLICHTINGEN EN DAARMEE VERBAND HOUDENDE VERPLICHTINGEN VAN DE HOOFDAANNEMERS VAN HET LANCEERSYSTEEM"

1.26. De aanhef van artikel III.1 wordt vervangen door de volgende:
„Ten behoeve van het mandaat dat het Agentschap krachtens deze Verklaring is verleend en in overeenstemming met de exploitatieovereenkomsten van Ariane en Vega, sluit het Agentschap de in artikel II.3 hierboven bedoelde nieuwe Overeenkomsten, die onderworpen zijn aan een gemeenschappelijk rechtskader dat is ontworpen om te zorgen voor een eerlijke en gelijkwaardige behandeling tussen de verleners van lanceerdiensten. Elk van de nieuwe Overeenkomsten bevat de verbintenis van elke leverancier van lanceerdiensten en/of hoofdaannemer van het lanceersysteem ten aanzien van het relevante door ESA ontwikkelde lanceervoertuig, rekening houdend met de aan hem toevertrouwde taken, om [...]"

1.27. Artikel III.1.c wordt vervangen door het volgende:
„ermee in te stemmen dat:
- de leverancier van lanceerdiensten, als hoofdactiviteit, de exploitatie van het desbetreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig verricht;
- de leverancier van lanceerdiensten algemene partnerschapsovereenkomsten kan sluiten met andere leveranciers van lanceerdiensten om, per geval, gecombineerde aanbiedingen op de commerciële markt (d.w.z. andere dan de Europese institutionele markt) voor te stellen, onder de volgende voorwaarden: i. de andere leverancier van lanceerdiensten blijft verantwoordelijk voor de commercialisering en exploitatie van het lanceervoertuig dat onder zijn verantwoordelijkheid valt; en ii) de leverancier van lanceerdiensten stelt het Agentschap daarvan tijdig in kennis en verstrekt alle relevante informatie met betrekking tot partnerschapsovereenkomsten die zijn gesloten in overeenstemming met de eventueel geldende vertrouwelijkheidsverplichtingen;
- indien de leverancier van lanceerdiensten voornemens is, als nieuwe activiteit, een ander lanceervoertuig dan het desbetreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig te exploiteren, of andere partnerschapsovereenkomsten te sluiten dan die welke onder het vorige lid vallen, hij het Agentschap daarvan in kennis stelt. Indien de Directeur-Generaal van het Agentschap van oordeel is dat de beoogde activiteit of het beoogde partnerschap negatieve gevolgen kan hebben voor de exploitatie van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen in het kader van Europese institutionele missies, verstrekt de Directeur-Generaal de Partijen een objectieve beoordeling van de mogelijke positieve en negatieve gevolgen van de activiteit of het partnerschap voor die exploitatie. De Partijen besluiten vervolgens of de beoogde activiteit of het beoogde partnerschap bij consensus of, indien een Partij om een stemming verzoekt, bij gewone meerderheid wordt goedgekeurd. Het besluit dient te worden genomen binnen drie maanden na de oorspronkelijke kennisgeving van de leverancier van lanceerdiensten;
- de leverancier van lanceerdiensten andere activiteiten mag uitvoeren dan die welke in de vorige leden aan de orde komen (bestaande uit lanceerdiensten en de exploitatie van lanceervoertuigen) en het Agentschap daarvan tijdig in kennis stelt en alle relevante informatie verstrekt met betrekking tot dergelijke nieuwe activiteiten in overeenstemming met de eventueel geldende vertrouwelijkheidsverplichtingen;
- bij alle bovengenoemde werkzaamheden, voor institutionele missies bovenstaand artikel I.8 en onderstaand artikel III.1.d in acht worden genomen en worden uitgevoerd in overeenstemming met de relevante besluiten van de ESA-Raad en, al naargelang van toepassing, met de overeenkomst tussen ESA en Frankrijk inzake de CSG."

1.28. Artikel III.1.d wordt vervangen door het volgende:
„Gedurende het tijdvak dat overeenkomt met de uitvoering van de exploitatiesteun voor door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen tot uiterlijk medio 2029 een beleid voor de toewijzing van nuttige lading tussen door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen uit te voeren voor vier Ariane 6- en drie Vega C-lanceerdiensten per jaar die bestemd zijn om door de publieke sector te worden aangeschaft voor Europese institutionele missies, en daarna te streven naar de overkoepelende doelstelling om voor

het relevante door ESA ontwikkelde lanceervoertuig, rekening houdend met de complementariteit van door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen en met het oog op eerlijke concurrentie, de minimale lanceerfrequentie te waarborgen die bijdraagt aan het behouden van de Europese industriële capaciteit die nodig is om de toegang tot de ruimte voor de institutionele missies van Europa te waarborgen;".

1.29. De inhoud van artikel III.1.e wordt geschrapt en het artikel wordt bewust leeg gelaten.

1.30. Artikel III.1.f wordt vervangen door het volgende:

"

– een gezamenlijk coördinatiemechanisme met de andere leverancier van lanceerdiensten in te stellen, teneinde de wederzijds voordelige exploitatie van alle door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen te waarborgen, zodat de leveranciers van lanceerdiensten onderling het beheer van gemeenschappelijke zaken kunnen coördineren, onder meer met betrekking tot productie- en lanceercomplexen, en over het tijdschema voor lanceringen. In geval er aanhoudende onenigheid bestaat tussen de leveranciers van lanceerdiensten over het beheer van gemeenschappelijke zaken, ook wanneer dit gevolgen zou hebben voor het tijdschema voor lanceringen, bemiddelt het Agentschap tussen hen met het oog op de naleving en doeltreffende uitvoering van deze Verklaring, met name om voor elk door ESA ontwikkeld lanceervoertuig de minimale lanceerfrequentie te waarborgen die bijdraagt aan het behouden van de Europese industriële capaciteit die nodig is om de toegang tot de ruimte voor de institutionele missies van Europa te waarborgen. Het Agentschap brengt verslag uit over de uitkomst van de bemiddeling aan de Partijen en aan de Lidstaten die bijdragen aan de ontwikkeling van de desbetreffende lanceervoertuigen tijdens de bijeenkomsten van de Raad of van zijn ondergeschikt orgaan dat belast is met kwesties die samenhangen met de lanceervoertuigen teneinde hen in staat te stellen de situatie te beoordelen en, indien de aanhoudende onenigheid niet door bemiddeling is opgelost, besluiten te nemen over het punt van onenigheid; en
– een bedrijfsplan op te stellen op basis van, onder andere, het bovenbedoelde lanceerschema en bindende doelstellingen, met inbegrip van een risicobeoordeling".

1.31. Artikel III.1.g wordt vervangen door het volgende:

„voor elk door ESA ontwikkeld lanceervoertuig, en onverminderd een potentiële verandering van leverancier die voortvloeit uit bovenstaand artikel I.10.c, de verdeling van industriële werkzaamheden te eerbiedigen die voortvloeit uit alle relevante ontwikkelingsprogramma's voor lanceervoertuigen die door het Agentschap worden uitgevoerd in overeenstemming met de bepalingen van de in de preambule bedoelde exploitatieovereenkomsten, op basis van de volgende bepalingen:

– indien de leverancier van lanceerdiensten van mening is dat deze verdeling niet kan worden gehandhaafd omdat de industriële voorstellen onredelijk zijn in termen van prijs, kwaliteit of leverdata, wordt het werk door hem openbaar aanbesteed;
– alvorens tot deze maatregel over te gaan, brengt de leverancier van lanceerdiensten de betrokken Partij en de Directeur-Generaal van het Agentschap op de hoogte van zijn voornemen en van de redenen die eraan ten grondslag liggen, zodat binnen een redelijke termijn gezamenlijk een oplossing kan worden gevonden. Het Agentschap wordt betrokken bij de procedure die leidt tot enige verandering in de verdeling van industriële werkzaamheden voortvloeiend uit alle programma's voor de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen die door het Agentschap worden uitgevoerd. De procedures zijn zoals vastgelegd in de nieuwe Overeenkomsten;
– de vorige aannemer kan het beste financiële bod evenaren en krijgt voorrang met betrekking tot alle industriële voorstellen die gelijkwaardig zijn in termen van prijs, leverdata en kwaliteit".

1.32. Artikel III.1.h wordt vervangen door het volgende:

„de rechten en informatie die hem uit hoofde van het bovenstaande artikel I.11 en het onderstaande artikel III.2 ter beschikking zijn gesteld uitsluitend te gebruiken ten behoeve van de exploitatie van het desbetreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig en dergelijke rechten en informatie niet aan derden bekend te maken of het gebruik ervan door entiteiten toe te staan zonder de uitdrukkelijke toestemming van de eigenaar; de in dit artikel vervatte rechten en verplichtingen van toepassing te verklaren op de leveranciers van de hoofdaannemers van het lanceersysteem voor zover dit vereist is voor de exploitatie van hun respectieve door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen; de van toepassing zijnde nationale regelgeving inzake uitvoercontrole en de procedures van het Agentschap betreffende de bescherming van gegevens die door ESA wordt toegepast en door de lidstaten is goedgekeurd, alsmede de overdracht van technologie naar staten die geen lid zijn van het Agentschap na te leven; bovengenoemde restricties op te nemen in de overeenkomsten met zijn afnemers en leveranciers".

1.33. Artikel III.1.i wordt vervangen door het volgende:

„Met betrekking tot de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane, de Franse Regering alle schadeloosstellingen waartoe deze krachtens het bepaalde in artikel IV, onderdeel a, van deze Verklaring verplicht is, te vergoeden tot een maximumbedrag van 60 miljoen euro per lancering, in het geval dat gerechtelijke procedures aanhangig worden gemaakt door personen die schade hebben geleden door een lancering van een Ariane-lanceervoertuig die door de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane tijdens de exploitatiefase vanaf het CSG is uitgevoerd".

1.34. Artikel III.1.j wordt vervangen door het volgende:

„Met betrekking tot de leverancier van lanceerdiensten voor Vega, de Franse Regering, de Italiaanse Regering en ESA alle schadeloosstellingen waartoe deze, naar rato van hun respectieve aandelen in de aansprakelijkheid als bepaald in artikel IV, onderdeel b, van deze Verklaring, verplicht zijn, te vergoeden tot een maximumbedrag van 60 miljoen euro per lancering, in het geval dat gerechtelijke procedures aanhangig worden gemaakt door personen die schade hebben geleden door een lancering van een Vega-lanceervoertuig die door de leverancier van lanceerdiensten voor Vega tijdens de exploitatiefase vanaf het CSG is uitgevoerd".

1.35. Artikel III.1.l wordt vervangen door het volgende:
„een passende verzekering af te sluiten of vergelijkbare zekerheid te stellen ter dekking van de aansprakelijkheid zoals vervat in het bovenstaande artikel III.1, onderdelen i, j en k, en de overige aansprakelijkheden en risico's die samenhangen met het uitvoeren van zijn activiteiten als voorzien in de in artikel III.1 bedoelde nieuwe Overeenkomsten; de voorwaarden van een dergelijke verzekering of zekerheid worden overeengekomen met het Agentschap en met de Franse Regering voor de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane en met de Italiaanse Regering voor de leverancier van lanceerdiensten voor Vega".

1.36. Artikel III.1.m wordt vervangen door het volgende:
„te waarborgen dat de door hem en zijn leveranciers tijdens de exploitatiefase uitgevoerde activiteiten voor Ariane 6 en Vega voldoen aan deze Verklaring ten behoeve van hun exploitatie in overeenstemming met artikel II.1. De technische en financiële verantwoordelijkheid voor het in goede operationele staat houden van de hem krachtens de bepalingen van het bovenstaande artikel I.11 en het onderstaande artikel III.2 ter beschikking gestelde bedrijfsmiddelen wordt toegewezen aan hem of aan de desbetreffende hoofdaannemer van het lanceersysteem, en/of, in het geval van subsystemen en middelen die de twee lanceersystemen gemeen hebben, aan de andere leverancier van lanceerdiensten / andere hoofdaannemer van het lanceersysteem, al naargelang van toepassing.
Met inachtneming van het bovenstaande kan elke leverancier van lanceerdiensten, in overeenstemming met de eigenaren, de veranderingen aan de bedrijfsmiddelen die krachtens het bovenstaande artikel I.11 en het onderstaande artikel III.2 ter beschikking zijn gesteld, aanbrengen die hij voor zijn activiteiten nodig acht, met dien verstande dat veranderingen aan subsystemen en aan middelen die de twee lanceersystemen gemeen hebben de toestemming van beide leveranciers van lanceerdiensten vereist;".

1.37. Artikel III.1.o wordt vervangen door het volgende:
„de Directeur-Generaal van het Agentschap de door hem benodigde inzage en controlerechten met betrekking tot elke leverancier van lanceerdiensten en zijn leveranciers te verlenen, met name wat betreft de jaarlijkse exploitatiekosten en opbrengsten van elk lanceervoertuig en de ontwikkeling van het bedrijfsplan, zodat hij het mandaat dat hem ingevolge deze Verklaring en het ESA-Verdrag is toegekend kan uitvoeren, en de in het bovenstaande artikel II.4 voorziene informatie en rapporten kan verstrekken".

1.38. Artikel III.1.p wordt vervangen door het volgende:
„bij de uitoefening van zijn verantwoordelijkheden bij het op de markt brengen van de lanceervoertuigen, in zijn betrekkingen met derden, afnemers en het publiek, de nadruk te leggen op het Europese en multilaterale karakter van de ontwikkeling en exploitatie van de relevante door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen, door met name op schriftelijk en audiovisueel materiaal melding te maken van het feit dat de desbetreffende ontwikkelingsprogramma's door het Agentschap zijn uitgevoerd en door de aandacht te vestigen op de rol die de Partijen bij deze Verklaring bij deze ontwikkeling hebben gespeeld".

1.39. Artikel III.1.q wordt vervangen door het volgende:
„het Agentschap en de Partijen bij deze Verklaring, met voorrang boven andere afnemers, de voor lancering noodzakelijke diensten en lanceergelegenheden te verlenen op de volgende voorwaarden:
- het Agentschap en de Partijen richten hun verzoek om diensten tot de leverancier(s) van lanceerdiensten naargelang hun behoefte, waarbij zij kosteloze opties nemen; in het geval van een conflict inzake voorrang tussen het Agentschap en een Partij geniet het Agentschap voorrang; in het geval van een conflict inzake voorrang tussen de Partijen, genieten de Partijen die deelnemen aan het desbetreffende lanceervoertuigontwikkelingsprogramma van het Agentschap voorrang;
- de overeenkomsten tussen het Agentschap en de leveranciers van lanceerdiensten bevatten een standaardclausule, die in de verkoopcontracten voor de lanceringen dient te worden opgenomen en die de te volgen procedure omschrijft in geval van het voorbij laten gaan van een geschikte lanceergelegenheid".

1.40. Artikel III.1.r wordt vervangen door het volgende:
„elke andere verbintenis aan te gaan die nodig mocht zijn om de taken waarmee hij is belast te implementeren. Geen van de bepalingen van de Verklaring mag worden uitgelegd als een verzoek aan een van beide leveranciers van lanceerdiensten om een activiteit te ondernemen die tot aanhoudende financiële verliezen zou leiden".

1.41. Artikel III.2 wordt vervangen door het volgende:
„De Partijen nemen er nota van dat ESA elk van beide leveranciers van lanceerdiensten, wanneer nodig ten behoeve van de exploitatie van de lanceervoertuigen, het volgende ter beschikking stelt:

– kosteloos, de technische productiespecificaties voortvloeiend uit de ontwikkelingsprogramma's van elk van de door ESA ontwikkelde lanceervoertuigen, als basis voor het uitvoeren van de desbetreffende exploitatiefase;
– kosteloos, de voorzieningen, de uitrusting en de gereedschappen die in het kader van het ontwikkelingsprogramma dat betrekking heeft op het betreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig zijn verkregen, en waarvan het Agentschap de eigenaar is. Deze bedrijfsmiddelen mogen, in overeenstemming met de relevante leverancier van lanceerdiensten, tevens beschikbaar worden gesteld aan diens leveranciers;
– kosteloos, de hem toekomende rechten ter zake van de intellectuele eigendom, voortvloeiend uit het ontwikkelingsprogramma van het desbetreffende door ESA ontwikkelde lanceervoertuig; elke leverancier van lanceerdiensten heeft kosteloos toegang tot de technische gegevens waarover het Agentschap beschikt en die voortvloeien uit de genoemde programma's van het desbetreffende lanceervoertuig, met dien verstande dat dergelijke gegevens uitsluitend mogen worden gebruikt voor zijn rol als leverancier van lanceerdiensten en in overeenstemming met de beginselen van billijkheid en transparantie".

1.42. Artikel III.3 wordt vervangen door het volgende:
„De leveranciers van lanceerdiensten en het Agentschap onderhouden een actieve dialoog teneinde te controleren of de doelstellingen van de ontwikkelingsprogramma's voor lanceervoertuigen die in het kader van het Agentschap worden uitgevoerd, rekening houden met voorzienbare ontwikkelingen op de markt voor lanceerdiensten".

1.43. De aanhef van artikel IV wordt vervangen door de volgende:
„Met inachtneming van de verplichtingen van elke leverancier van lanceerdiensten als voorzien in het bovenstaande artikel III[...].

1.44. Artikel IV.a wordt vervangen door het volgende:
„komen de Partijen bij deze Verklaring overeen dat in het geval dat gerechtelijke procedures aanhangig worden gemaakt door personen die schade hebben geleden door een lancering van een Ariane-lanceervoertuig die door de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane tijdens de exploitatiefase vanaf het CSG is uitgevoerd, de Franse Regering verantwoordelijk is voor de betaling van de eventueel toegekende schadeloosstelling".

1.45. Artikel IV.b wordt vervangen door het volgende:
„komen de Partijen bij deze Verklaring overeen dat in het geval dat gerechtelijke procedures aanhangig worden gemaakt door personen die schade hebben geleden door een lancering van een Vega-lanceervoertuig die door de leverancier van lanceerdiensten voor Vega tijdens de exploitatiefase vanaf het CSG is uitgevoerd, de Franse Regering verantwoordelijk is voor de betaling van een achttiende en de Italiaanse Regering voor vijf achttienden van de eventueel toegekende schadeloosstelling en het Agentschap verantwoordelijk is voor de resterende twee derden; ten behoeve van een dergelijk lanceervoertuig hebben de lidstaten van het Agentschap die deelnemende Staten zijn van de desbetreffende ontwikkelingsprogramma's van het Agentschap de overeenkomstige exploitatieovereenkomst gesloten, zoals bedoeld in de preambule, waarin het delen van de aansprakelijkheid van het Agentschap wordt geregeld in overeenstemming met het huidige artikel IV; het is wel te verstaan dat geen enkele andere lidstaat van het Agentschap gehouden is enig deel van deze twee derden te betalen".

1.46. De inhoud van artikel IV.c wordt geschrapt en het artikel wordt bewust leeg gelaten.

1.47. Artikel IV.d wordt vervangen door het volgende:
„nemen de Partijen bij deze Verklaring nota van de in de preambule bedoelde wettelijke aansprakelijkheid van het Agentschap en komen zij overeen dat de onderdelen a en b van artikel IV niet van toepassing zijn in gevallen waarin het Agentschap de afnemer van de leverancier van lanceerdiensten is en wordt vastgesteld dat de schade veroorzaakt werd door een satelliet van het Agentschap".

1.48. Artikel IV.e wordt vervangen door het volgende:
„komen de Partijen bij deze Verklaring overeen dat de verantwoordelijkheden van de Franse Regering en de Italiaanse Regering ingevolge onderdelen a en b van artikel IV niet van toepassing zijn indien de schade is veroorzaakt door het opzettelijk handelen of nalaten van het Agentschap, zijn werknemers of zijn lidstaten (uitgezonderd de Franse Staat, de Italiaanse Staat en de publiekrechtelijke lichamen die onder hun gezag vallen), en dat de verantwoordelijkheden van het Agentschap ingevolge onderdeel b van dit artikel niet van toepassing zijn indien de schade is veroorzaakt door het opzettelijk handelen of nalaten van de Franse Staat of de publiekrechtelijke lichamen die onder zijn gezag vallen".

1.49. Artikel V.1 wordt vervangen door het volgende:
„Deze Verklaring treedt in werking op de datum waarop twee derde van de Partijen bij de Verklaring van 2007 de Directeur-Generaal van ESA schriftelijk ervan in kennis stellen dat zij ermee instemmen Partij te worden bij deze Verklaring. Het is wel te verstaan dat, teneinde te waarborgen dat de Verklaring uitsluitend in werking mag treden zoals gewijzigd op 10 juli 2025:
a. De Partijen bij de Verklaring van 2007 die de Directeur-Generaal van ESA in kennis hebben gesteld van hun aanvaarding van de Verklaring van 2017 vóór de definitieve vaststelling van de Wijziging, de Directeur-Generaal afzonderlijk in kennis stellen van hun aanvaarding van de Wijziging;

b. De Partijen bij de Verklaring van 2007 die de Directeur-Generaal van ESA niet in kennis hebben gesteld van hun aanvaarding van de Verklaring van 2017 vóór de definitieve vaststelling van de Wijziging, de Directeur-Generaal uitsluitend in kennis mogen stellen van hun aanvaarding van de Verklaring zoals gewijzigd op 10 juli 2025".

1.50. Artikel V.2 wordt vervangen door het volgende:
„De Helleense Republiek, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië en de Republiek Slovenië kunnen toetreden tot deze Verklaring door de Directeur-Generaal van het Agentschap ervan in kennis te stellen dat zij ermee instemmen Partij te worden. Deze Verklaring is bindend voor dergelijke lidstaten 30 dagen na de datum waarop zij de Directeur-Generaal van het Agentschap respectievelijk in kennis stellen dat zij ermee instemmen om Partij te worden. Deze Staten worden dan beschouwd als Partijen bij deze Verklaring".

1.51. Artikel V.4 wordt vervangen door het volgende:
„Deze Verklaring is van toepassing vanaf de datum van de inwerkingtreding ervan overeenkomstig bovenstaand artikel V.1 tot en met ultimo 2035. De bepalingen van deze Verklaring blijven ook na de vervaldatum van toepassing teneinde, al naargelang van toepassing, de uitvoering van lanceercontracten die elke leverancier van lanceerdiensten tot en met ultimo 2035 afsluit, mogelijk te maken. De Partijen bij deze Verklaring nodigen de Directeur-Generaal van het Agentschap uit in 2030 een vergadering van de Partijen te beleggen om de voortgang van de implementatie van de Verklaring te evalueren alsmede de passende maatregelen die genomen moeten worden".

1.52. Artikel VI. tweede lid, wordt vervangen door het volgende:
„Het oorspronkelijke exemplaar van deze Verklaring, gedaan te Parijs op 4 december 2017, en van de Wijziging, gedaan te Parijs op 10 juli 2025, waarvan de Engelse, de Franse en de Duitse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd in het archief van het Europees Ruimte-Agentschap, dat voor eensluidend gewaarmerkte afschriften daarvan zal doen toekomen aan alle Partijen".

2. De in het bovenstaande eerste lid genoemde wijzigingen zijn weergegeven in de Geconsolideerde Tekst van de Verklaring van 2017, zoals gewijzigd op 10 juli 2025, die is opgenomen in Bijlage 1. Om twijfel te voorkomen, hebben de in het eerste lid genoemde wijzigingen voorrang in geval van inconsistentie met de geconsolideerde tekst in Bijlage 1. Een vergelijking tussen de geconsolideerde tekst en de tekst van de Verklaring van 2017 wordt gegeven in Bijlage 2.

3. De Partijen bij deze Verklaring die tevens partijen zijn bij de Vega-exploitatieovereenkomst:

3.1. Stemmen er bij dezen mee in, vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe Overeenkomsten, het begrip „leverancier van lanceerdiensten" zoals gebruikt in de Vega-exploitatieovereenkomst, te interpreteren als zijnde de leverancier van lanceerdiensten voor Vega zoals omschreven in bovenstaand artikel I.11;

3.2. Stemmen er mee in een nieuw artikel 3.2.9 toe te voegen om het bovenstaande artikel I.14 weer te geven, dat luidt als volgt:
„In afwijking van de artikelen 3.2.1 tot en met 3.2.8 worden, indien een Partij overeenkomstig artikel I.10.c van de Verklaring inzake de exploitatie van lanceervoertuigen bezwaar maakt tegen het beschikbaar stellen, voor een bepaalde lancering, van apparatuur en subsystemen die door haar nationale industrie zijn vervaardigd, en de vervaardiging van de desbetreffende benodigdheden bijgevolg wordt overgedragen aan de industrieën van de andere partijen, de desbetreffende leveranciers voor latere lanceringen gekozen in concurrentie tussen de industrie van de betrokken Partij en de industrie van de Partij/Partijen waaraan de vervaardiging van de desbetreffende benodigdheden is overgedragen.";

3.3. Stemmen ermee in de laatste volzin van artikel 6 van de Vega-exploitatieovereenkomst als niet van toepassing te beschouwen, in het licht van de huidige Wijziging;

3.4. Stemmen ermee in de woorden „voorgesteld door Arianespace" in artikel 7, derde lid, van de Vega-exploitatieovereenkomst te schrappen;

3.5. Bevestigen opnieuw hun instemming met de overige bepalingen van de Vega-exploitatieovereenkomst.

4. De Partijen bij deze Verklaring die tevens partijen zijn bij de Ariane-exploitatieovereenkomst:

4.1. Stemmen er bij dezen mee in, vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe Overeenkomsten, het begrip „leverancier van lanceerdiensten" zoals gebruikt in de Ariane-exploitatieovereenkomst, te interpreteren als zijnde de leverancier van lanceerdiensten voor Ariane zoals omschreven in bovenstaand artikel I.11;

4.2. Stemmen er mee in een nieuw artikel 3.2.9 toe te voegen om het bovenstaande artikel I.14 weer te geven, dat luidt als volgt:
„In afwijking van de artikelen 3.2.1 tot en met 3.2.8 worden, indien een Partij overeenkomstig artikel I.10.c van de Verklaring inzake de exploitatie van lanceervoertuigen bezwaar maakt tegen het beschikbaar stellen, voor een bepaalde lancering, van apparatuur en subsystemen die door haar nationale industrie zijn vervaardigd, en de vervaardiging van de desbetreffende benodigdheden bijgevolg wordt overgedragen aan de industrieën van de andere partijen, de desbetreffende leveranciers voor latere lanceringen gekozen in concurrentie tussen de industrie van de betrokken Partij en de industrie van de Partij/Partijen waaraan de vervaardiging van de desbetreffende benodigdheden is overgedragen.";

4.3. Bevestigen opnieuw hun instemming met de overige bepalingen van de Ariane-exploitatieovereenkomst.

5. De huidige Wijziging heeft onmiddellijke gevolgen voor de definitief vastgestelde tekst van de Verklaring van 2017. De Verklaring van 2017, zoals gewijzigd bij deze Wijziging, treedt in werking in overeenstemming met bovenstaand artikel 1.49.
6. Het oorspronkelijke exemplaar van deze Wijziging, gedaan te Parijs op 10 juli 2025, waarvan de Engelse, de Franse en de Duitse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd in het archief van het Europees Ruimte-Agentschap, dat voor eensluidend gewaarmerkte afschriften daarvan zal doen toekomen aan alle Partijen.

---

D. PARLEMENT

De Verklaring van 2025 behoeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan de wijziging kan worden gebonden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van Verklaring 2025 zullen ingevolge paragraaf 1.49 in werking treden op de datum waarop twee derde van de partijen bij de Verklaring van 2007 de Directeur-Generaal van ESA schriftelijk in kennis heeft gesteld van hun instemming om partij te worden bij deze Verklaring.

Uitgegeven de *achttiende* november 2026.

*De Minister van Buitenlandse Zaken,*

T.B.W. BERENDSEN

trb-2026-127
ISSN 0920 - 2218
's-Gravenhage 2026